



Amb els papers enc

CONSERVACIÓ • Les biblioteques i els arxius de Girona custodien nombrosos i importants llegats literaris
CONFIANÇA • Els hereus han pres consciència del valor dels seus fons

Eva Vázquez
GIRONA

Hi va haver un temps en què s'escribia a mà i fins i tot s'enviaven cartes, aquesta modalitat d'escriptura en moviment que rebat "el pou sense fi d'una absència". Era una època de molts de calaixos: per guardar-hi les quarelles, els manuscrits fallits, les plomes assecades, les cartes rebudes i les rebutjades. Ara els escriptors, en general, en fan prou amb un disc dur i una connexió a la xarxa per tenir tot el paperam endreçat i per enviar als seus corresponents unes comunicacions sense tacte ni olor que amb prou feines deixen rastre. No sabem quin registre documental sobre els autors i les obres d'avui podran estudiar els investigadors futurs, però es pot garantir que l'última generació literària que encara va escriure a mà o amb màquines rudimentàries té la posteritat assegurada als arxius i biblioteques, que cada vegada més es preocupen per custodiar el seu llegat.

Gestos com ara la donació a la Càtedra Josep Pla, aquest mateix cap de setmana, d'unes cartes inèdites que l'escriptor va adreçar a Gaziell, o el lliurament al setembre dels manuscrits de Tom Sharpe a la Biblioteca de la Facultat de Lletres, confirmen la presa de consciència per part d'hereus i marmessors de la importància de preservar el patrimoni literari col·lectiu i la con-

fiança que dipositen en les institucions públiques per assumir-ne la labor de custòdia, catalogació, estudi i difusió. Les cartes de Pla i el fons Sharpe, però, no són pas casos aïllats. El 2014 l'Arxiu Municipal de Girona va rebre 21 donacions de particulars, entre les quals destacaven les dels fons personals de Pere de Palol, Laureà Dalmau i Rafael Patxot, i al llarg d'aquest 2015 ja hi han ingressat papers pri-

La generació dispersada amb la guerra s'ha retrobat a l'arxiu

vats tan valuosos com els de Josep Tharrats i Narcís Jordi Aragó, que se sumen a lliuraments anteriors formalitzats pels descendents de Carles Rahola (1996), Miquel Santaló (2008) i Miquel de Palol (2009), i que en certa manera complementen la donació recent de 371 obres dels germans Busquets al Museu d'Art o la compra de 267 pintures de Joan B. Coromina per part de la Fundació Masó. El director de l'arxiu, Joan Boadas, veu en aquest retrobament d'alguns vells amics a la secció de fons personals un acte de restitució quasi moral: "La generació que passejava per la Rambla i compartia tertúlia al cafè abans que la guerra els separés ha tornat finalment a casa per reunir-se a les taules dels nostres arxius."

Investigació. Fons com els de Bertrana (a la imatge) ja són accessibles als estudiosos, com també el de Palol (al costat). El de Sharpe encara està en procés d'inventari. ■ QUIM PUIG / MANEL LLADÓ



La xifra

21

donacions de particulars va rebre l'Arxiu Municipal el 2014, incloent-hi els de Pere de Palol i Laureà Dalmau

És una imatge feliç que equipara la salvaguarda dels documents amb la reparació històrica i, vist així, no hi ha probablement cap cas tan simbòlic com el de Prudenci Bertrana, els papers i la biblioteca del qual van ser rescatats *in extremis* a mitjan anys

setanta del pis de la seva filla, que acabava de morir, per l'aleshores Estudi General de Girona. El professor Jordi Castellanos recordava que havia recollit de la paperera cartes de Pompeu Fabra, Salvador Espriu o Pau Casals que els parents havien llençat. El fons, pel qual es van pagar 40.000 pessetes, va haver de passar vint anys tancat en un armari, mentre es constituïa la moderna Universitat de Girona, però va acabar servint per rehabilitar tant la figura de Bertrana com per descobrir la seva filla Aurora.

Molta més repercussió va tenir l'anunci del filòsof

Josep Ferrater Mora, el gener de 1991, de donar la seva biblioteca i el seu arxiu (7.255 llibres, 6.748 cartes) a la UdG just dos anys després de la creació de la càtedra de pensament que porta el seu nom. Representava, més enllà d'un acte de prestigi, la confirmació que les transmissions també poden ser un acte de voluntat dels autors i no "un aixecament forense", com s'hi refereix amb tristesa Joan Boadas. Aquest també va ser el cas de Raimon Panikkar, que el 2008 va decidir legar la seva biblioteca a la Facultat de Lletres, un fons que s'enri-

quirà pròximament amb l'arribada de l'arxiu personal. "Ens interessa molt potenciar fons especials com aquests —confirma el cap de la biblioteca del campus del Barri Vell, Jaume Rufí—; són uns fons originals i únics que fan ineludible la visita al nostre centre i hi donen una repercussió internacional, encara que el manteniment sigui costós." Altres fons destacats que es conserven a la UdG són els del periodista Manuel Brunet, l'humanista Robert Brian Tate, els historiadors Pierre Vilar, Jaume Vicens Vives i Frederic-Pau Verrié, i el filòleg Modest Prats. ■



dreçats



La Fundació Pla conserva la biblioteca de l'escriptor, manuscrits i correspondència ■ M. LLADÓ

Quan l'espai és el problema

E.V.
GIRONA

Hi ha autors que generen uns arxius tan considerables, entre manuscrits, cartes, fotografies i material crític divers, que no en fan pas prou amb quatre prestatges, sinó que necessiten una casa sencera al seu servei. És el cas del llegat documental de Salvador Dalí, dipositat al Centre d'Estudis Dalinians; de la biblioteca i part dels manuscrits de Josep Pla, consultables a la seva fundació de Palafrugell, o dels papers, els llibres i fins i tot les figure-

tes de galls de Joan Vinyoli que els fills van cedir a la Casa de la Paraula de Santa Coloma de Farners. Queda pendent encara de resoldre la destinació del fons Rafael Santos Torroella, que l'Ajuntament de Girona va acordar adquirir el 2014, junt amb la seva col·lecció d'art, per 3,9 milions d'euros.

No és fàcil, trobar un allotjament adequat per a uns llegats tan voluminosos com sovint inesperats. És el problema amb què va topar Montserrat Verdguer, amiga i metgessa de Tom Sharpe, quan va veure's nomenada marmesso-

ra en el testament de l'escriptor. El fet que la creació de la fundació associada a l'herència hagi quedat encallada ha motivat el lliurament de la biblioteca i l'arxiu a la UdG. És el mateix que va passar amb l'important arxiu i la biblioteca (18.000 volums) de la crítica d'art Maria Lluïsa Borràs, que l'Ajuntament de Palafrugell va comprar-li el 2007 per 56.760 euros i que va acabar traspasant al cap de dos anys a l'associació Gresol de Madremanya per la impossibilitat de trobar-hi un emplaçament adequat. ■

